

Rozdział 5

Styl życia singla i singielki

Według Aldony Żurek [2014], badaczki zjawiska życia w pojedynkę – określanego też w polskich opracowaniach singlizmem [Kuklińska 2013], składnikami stylu życia singla są: prywatność, samodzielność, samotność, wolność, zabawowość i towarzyskość. Według Żurek prywatność singli wyznaczona jest tym, że osoby żyjące w pojedynkę mają samodzielność mieszkaniową i samodzielnie prowadzą gospodarstwo domowe. Zdaniem tej autorki tę statusową cechę stylu życia osób niemających partnera/ki należy uznać za podstawowe uwarunkowanie pojawienia się innych czynników składających się na styl życia singla. Kolejnym elementem stylu życia singli jest samodzielność w wymiarze materialnym i finansowym, definiowana przez autorkę także jako podstawowe uwarunkowanie sytuacji życiowej singli. Samodzielność finansowa jest nie tylko istotna z perspektywy osiągnięcia samodzielności bytowo-materialnej koniecznej w sytuacji życia w pojedynkę, ale także łączy się z kolejnym elementem stylu życia singli, jakim jest orientacja na wykonywanie pracy zawodowej. Kariera zawodowa bowiem tę samodzielność finansową warunkuje, rzadko jednak – zdaniem Żurek – staje się celem autonomicznym. Jest ona raczej narzędziem do realizacji innych celów.

Kolejnym elementem stylu życia singli jest samotność – w wymiarze zarówno prawnocywilnym, jak i społecznym. W rozumieniu autorki samotność należy rozpatrywać w przypadku singli nie tylko jako tożsame z osamotnieniem czy izolacją społeczną, ale szerzej w kontekście intensywności i częstotliwości lub deficytu społecznych relacji. Single bowiem nie tylko koncentrują się na umacnianiu relacji i zależności, jakie łączą ich z osobami tworzącymi ich środowisko społeczne, ale także prowadzą intensywne działania w celu nawiązania nowych relacji, w tym nie tylko związanych z ich przynależnością do struktur, ale również z tworzeniem gwiazdzystych sieci społecznych. Aktywności te stanowią

swoistą profilaktykę samotności i jednocześnie osłabiają poczucie izolacji społecznej. Poza tym intensywność relacji działa zwrotnie na poczucie dobrostanu u singli [Żurek 2014 za: Cockrum, White 1985] i wpływa na poczucie zadowolenia z życia w pojedynkę. Zadowolenie z życia, jak pisze Żurek [za Growiec 2011: 135], oraz poczucie osobistego szczęścia kobiet i mężczyzn żyjących w pojedynkę jest funkcją ilości i jakości stosunków społecznych, jakie utrzymują. Ten kontekst życia w pojedynkę łączy się z kolejnymi elementami stylu życia singielek i singli, jakimi są: wolność będąca konsekwencją afiliacji siebie, zabawowość jako jedna z cenionych i wymuszonych niejako nadmiarem czasu wolnego aktywności życia codziennego oraz towarzyskość – składająca się zdaniem Żureka na syndrom singlizmu – pojawiająca się jako konsekwencja ambivalencji zawartej w ocenach sytuacji życiowej singli z jednej strony afirmujących niezależność i swobodę, z drugiej tęskniących za obecnością innych w swoim życiu [Levis Moon 1997, za: Żurek 2014]. Zdaniem tej autorki tworzą one syndrom wzajemnie się warunkujących i wzmacniających cech, choć trudno mówić o którejś z nich, że jest bardziej znacząca od innych. Cechy tak określonego stylu życia charakteryzują całą populację, jednak ich natężenie może ulegać zmianom, zarówno w obrębie wyróżnianych subkategorii, jak i w perspektywie drogi życia singli i singielek. Cechy, które łączą się z takim stylem życia mogą wskazywać na hierarchię wartości jakie są respektowane przez singli i singielki oraz wpływać na ich zachowania i oczekiwania wobec innych, a także na plany dotyczące ich drogi życiowej.

W poniższym rozdziale jako kryterium opisu zastosowano wyżej zaprezentowaną koncepcję stylu życia autorstwa Aldony Żurek [2014]. Elementy stylu życia tam wyodrębnione zastosowano tylko w kontekście pewnej ramy opisu: kategorii porządkujących formę sprawozdawania wyników badań²⁰. Analizie poddano ocenę swojego życia wyrażoną w kategorii zadowolenia lub jego braku dokonaną przez singielki i singli w ramach wyróżnionych przez autorkę wyżej opisanych cech/komponentów stylu życia. W analizach uwzględniono kategorie płci i wieku osób niemających partnera/ki²¹.

²⁰ Kategorie nie były podstawą formułowanych wskaźników w projekcie badawczym. Opracowanie, w którym przedstawiona została ta koncepcja, ukazało się po realizacji badań, ale w związku z tym, że problematyka wchodząca w zakres koncepcji stylu życia singli autorstwa Aldony Żurek została poddana badaniu, zdecydowano się na uporządkowanie analiz wg tej koncepcji. Zaprezentowane charakterystyki dotyczące tylko niektórych aspektów stylu życia badanych singli i singielek zostały dobrane arbitralnie.

²¹ Badani odpowiadali na pytania, na które odpowiedzi prezentowane były na skalach pięciolub sześciostopniowych, ale w prezentowanym tu opisie, ze względu na jego przejrzystość, kategorie zostały połączone – skala pięciostopniowa została sprowadzona do trzystopniowej (np. odpowiedzi bardzo dobrze i dobrze oraz źle i bardzo źle zostały połączone), a sześciostopniowa do czterostopniowej (odpowiedzi bardzo rzadko i rzadko oraz często i bardzo często zostały połączone).

5.1. Prywatność, samodzielność, zadowolenie z sytuacji zawodowej

Z przeprowadzonych analiz (zob. rozdział 3.1.) można wnosić, że w większości badani deklarują potrzebę niezależności i prywatności, ale o charakterze czasowym. Niemal połowa (43,8%) badanych, którzy deklarowali, że chcą żyć bez pary, twierdziła bowiem, że jest to sytuacja tymczasowa. Warto zauważyć jednak, że wśród przyczyn pozostawania bez partnera/ki potrzeba „bycia samemu” przez jakiś czas wskazywana była tylko przez 29,2% badanych. Potrzeba niezależności i swobody była także podawana jako jedna z przyczyn życia bez partnera, ale zaledwie przez 11,5% badanych. Odsetek singli i singlek zainteresowanych niezależnością i prywatnością na stałe, czyli takich, którzy nie chcą być w stałym związku, był niski 14,9%. Zatem tylko co siódma badana osoba niemająca partnera/ki ze swoją potrzebą prywatności i niezależności (także emocjonalnej) wpisywała się w przywoływaną tu koncepcję stylu życia singla. Osoby niemające partnera/ki, które można by uznać za deklarujące dużą potrzebę prywatności i niezależności – ponieważ nie są zainteresowane byciem w stałym związku – to najczęściej te ze starszych grup wiekowych – wśród 30–39-latków prawie co piąta osoba (19,7%), a wśród 40–49-latków niemal co druga (44%). Można zatem wnosić, że potrzeba niezależności jest swoistym efektem nawyku życia w pojedynkę, sytuacją, kiedy po okresie życia bez partnera okazuje się, że „pojedynczość” zaczyna mieć coraz więcej plusów i zostaje zaakceptowana, a nawet pożądana. Interpretację taką zdaje się potwierdzać to, że wśród osób w wieku 40–49 lat, które deklarowały, że obecnie nie chcą związku, planujący żyć w pojedynkę na stałe stanowią większość (81,8%), a wśród niechętnych związkom w wieku 30–39 lat odsetek chcących żyć tak na stałe wynosi 60%. W przypadku młodszych wiekiem badanych deklarujących stałą potrzebę niezależności, mogącą się realizować w sytuacji braku związku, jest już znacznie mniej – wśród 25–29-latków odsetek tych, którzy nie chcą być w związku i planują tak żyć na stałe, wynosi 42%, a wśród 18–24-latków 30,8%.

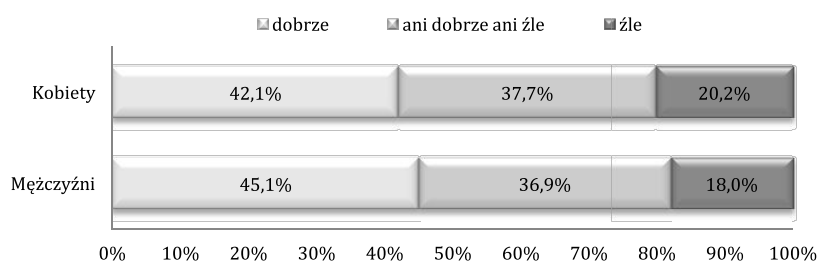
Według koncepcji Żurek prywatność singli i singlek wyznacza samodzielność mieszkaniowa, a także samodzielność finansowa, istotna w kontekście mieszkania samemu i niejako gwarantowana sukcesami w obszarze życia zawodowego. Niezależność ekonomiczna i mieszkaniowa stanowią więc w tym przypadku swoiste uwarunkowanie stylu życia wynikającego ze specyfiki życia w pojedynkę. Szczegółowe dane o charakterze faktograficznym na temat sytuacji mieszkaniowej i ekonomicznej badanych zawiera rozdział drugi dotyczący charakterystyki społeczno-demograficznej osób niemających partnera/ki. Z zaprezentowanych tam analiz wynika, że poczucie prywatności gwarantowane

samodzielnością mieszkaniową nie wpisuje w styl życia większości badanych osób niemających partnera/ki, ponieważ tylko co piąta mieszka samodzielnie. Na podstawie zaprezentowanego tam opisu dochodów osób niemających partnera/ki można ustalić, jaka jest ich sytuacja materialna, ale trudno o interpretację, na ile daje ona poczucie niezależności finansowej. Ustalenie samodzielności w kontekście sytuacji materialnej jest zadaniem wymagającym całej baterii wskaźników bądź też oparcia się o opinie badanych na ten temat. W związku z tym, że pomiar taki nie był zamierzeniem badawczym relacjonowanego tu projektu próby scharakteryzowania badanych w kontekście samodzielności ekonomicznej, podjęto na podstawie analizy oceny badanych swojej sytuacji materialnej. Podobnie w przypadku sytuacji zawodowej badanych²².

Na podstawie uzyskanych wyników w tym badaniu (rozdz. 2) trudno jednoznacznie ocenić, czy sytuacja materialna – uzyskiwane dochody – daje badanym poczucie samodzielności finansowej. Można natomiast stwierdzić, że tylko mniej niż połowa badanych jest zadowolona ze swojej sytuacji materialnej – odsetek oceniających ją jako dobrą wynosi 46,4%. Co piąty (19,3%) badany ocenia ją jako złą, a co trzeci (34,3%) nie potrafi ocenić swojej sytuacji w tym zakresie.

Singielki i single mają podobne opinie na ten temat – niemal połowa kobiet i mężczyzn ocenia swoją sytuację materialną jako dobrą (42,1%; 45,1%), a jako złą ocenia ją 20,2% singielek i 18,0% singli (Wykres 48.).

Wykres 48. Ocena swojej sytuacji materialnej przez osoby niemające partnera/ki wg płci (N=639)

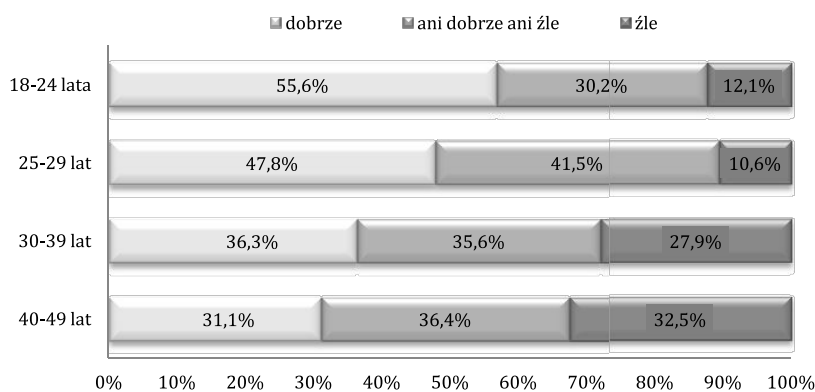
Źródło: opracowanie własne.

Zadowolenie ze swojej sytuacji materialnej zmienia się wraz z wiekiem osób niemających partnera/ki. **Młodsze wiekiem osoby niemające partnera są**

²² Badani dokonywali ocen na skali pięciostopniowej, ale w prezentowanych tu analizach ze względu na czytelność opisu skala pięciostopniowa sprowadzona została do skali trzystopniowej: kategorie bardzo dobrze i raczej dobrze, oraz raczej źle i bardzo źle zostały połączone.

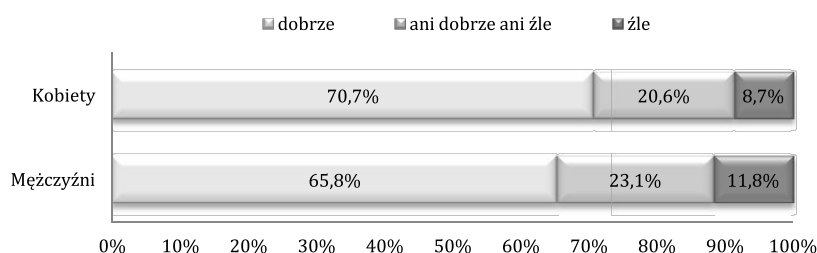
częściej zadowolone ze swojej sytuacji materialnej niż te ze starszych grup wiekowych. Dobrze swoją sytuację materialną ocenia ponad połowa (55,6%) badanych w kategorii wieku 18–24 lata i prawie połowa tych w wieku 25–29 lat (47,8%). Natomiast źle ocenia ją tylko co ósmy (12,1%) badany z najmłodszej kategorii wiekowej i co dziesiąty (10,6%) w wieku 25–29 lat. Po trzydziestym roku odsetek osób zadowolonych ze swojej sytuacji materialnej jest już zdecydowanie niższy. Wśród badanych w wieku 30–39 lat dobrze swoją finansową sytuację postrzega jedna trzecia badanych (36,3%), a odsetek oceniających ją źle wynosi 27,9%. Natomiast w przypadku osób po czterdziestym roku życia odsetek zadowolonych, jak i niezadowolonych ze swojej sytuacji materialnej jest podobny (31,1%; 32,5%). Związek między wiekiem singli i singielek a oceną sytuacji materialnej jest istotny statystycznie ($p < 0,001$; $\chi^2 = 45,932$; $df = 12$, $N = 639$) (Wykres 49.).

Wykres 49. Ocena swojej sytuacji materialnej przez osoby niemające partnera/ki wg wieku (N=639)

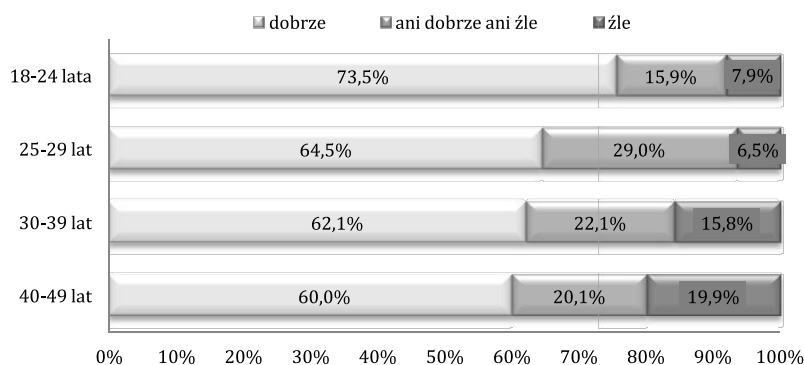
Źródło: opracowanie własne.

Badani dobrze oceniają także swoją sytuację zawodową lub jeśli nie pracują, to edukacyjną (studia i naukę). Pozytywne oceny w tym zakresie wystawiło dwie trzecie (67,8%) badanych, źle tylko co dziesiąty (10,2%), a trudność w ocenie zadeklarowało 22,1%. Płeć nie różnicuje ocen w tym zakresie – większość singielek i singli wystawia swojej sytuacji zawodowej i edukacyjnej dobre noty (70,7%; 65,8%), a źle co dziewiąta singielka i co jedenasty singiel (Wykres 50.).

Wykres 50. Ocena swojej sytuacji zawodowej i edukacyjnej przez osoby niemające partnera/ki wg płci (N=639)

Źródło: opracowanie własne.

Wśród najmłodszych singli odsetek dobrze i bardzo dobrze oceniających swoją pracę zawodową lub edukację jest najwyższy (73,5%). W pozostałych kategoriach wieku odsetek takich osób jest na podobnym poziomie i oscyluje między 60 a 64%. Niezadowoleni ze swojej sytuacji zawodowej częściej niż inni są badani wieku 30–39 lat (15,8%) oraz wieku 40–49 lat (19,9%). Wśród osób z młodszych grup wiekowych odsetek niezadowolonych był niski i nie przekraczał 8% (Wykres 51.).

Wykres 51. Ocena swojej sytuacji zawodowej i edukacyjnej przez osoby niemające partnera/ki wg wieku (N=639)

Źródło: opracowanie własne.

Z przeprowadzonych analiz można wnosić, że prywatność wynikająca z samodzielności mieszkaniowej charakteryzuje zdecydowaną mniejszość singielek

i singli. Wnosić z nich można także i to, że tylko mniej niż połowa badanych – w związku z tym, że ocenia dobrze swoją sytuację materialną – może czuć się w tym zakresie samodzielna. Oceny w tym względzie nie zależą od płci, ale w większym stopniu od wieku badanych. Mimo że najczęściej zadowolenie deklarują najmłodszy, należy jednak przypuszczać, że w tym przypadku zadowolenie może wynikać z tego, że osoby w tym wieku są jeszcze najczęściej na utrzymaniu rodziców albo też korzystają z ich wsparcia i zadowolenie jest raczej pochodną tego wsparcia. W najmłodszych grupach wiekowych na zadowolenie może mieć także wpływ to, że ich potrzeby związane z codzienną egzystencją mogą być mniejsze w związku z tym, że większość z nich mieszka z rodzicami i są bezdzietni, a więc nie są obciążeni opłatami za mieszkanie, ratami kredytu czy też wydatkami związanymi z utrzymaniem dzieci.

5.2. Samotność, towarzyskość, zabawowość

Życie w pojedynkę definiowane jest zwykle w odniesieniu do stanu fizycznego – braku partnera, a nie w kontekście stanów emocjonalnych czy uczuć związanych z poczuciem samotności czy izolacji społecznej [zob. Paprzycka 2008]. Definiens nie odnosi się do stopnia akceptacji stanu życia bez partnera, jednak psycho-społeczne aspekty bycia singlem nie pozostają bez znaczenia dla samych jednostek jak i ich społecznego postrzegania.

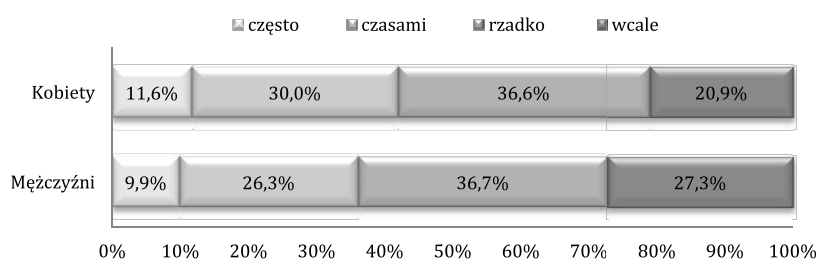
Stosunek badanych do swojego życia bez partnera najczęściej jest ambiwalentny, ponad połowa (52,6%) twierdzi bowiem, że czasami jest zadowolona z życia w pojedynkę, a czasami nie. Podobny rozkład odpowiedzi uzyskano zarówno u kobiet, jak i mężczyzn. Zadowolenie z życia w pojedynkę deklaruje tylko 27,9% badanych, a 19,5% twierdzi, że życie w pojedynkę im nie odpowiada. Zadowolenie z życia w pojedynkę deklaruje 29,4% singli i 25,5% singielek.

Wydaje się, że na stosunek do życia „bez pary” nie bez wpływu pozostaje doświadczenie uczuć samotności i ich przeżywanie oraz satysfakcja z kontaktów z innymi. W opisywanych badaniach zadano pytania dotyczące odczuwania samotności i braku kontaktów społecznych. Z deklaracji wynika, że jedna trzecia (36,8%) odczuwa samotność rzadko, a uczucie takie od czasu do czasu ma 27,8%. Jedna czwarta (24,7%) badanych deklaruje natomiast, że wcale nie doświadcza takich uczuć, a co dziesiąty (10,8%) przyznaje, że uczucie samotności towarzyszy mu często.

Single nieco częściej niż singielki deklarują, że wcale nie odczuwają samotności (27,3%; 20,9%), jednak doświadczenia związane z poczuciem samotności są podobne bez względu na płeć. Single i singielki najczęściej twierdzą bowiem,

że uczucie samotności towarzyszy im rzadko (36,7; 36,6%), najrzadziej natomiast przyznają się do częstego odczuwania samotności (9,9%; 11,6%)²³ (Wykres 52.).

Wykres 52. Poczucie samotności osób niemających partnera/ki wg płci (N=639)

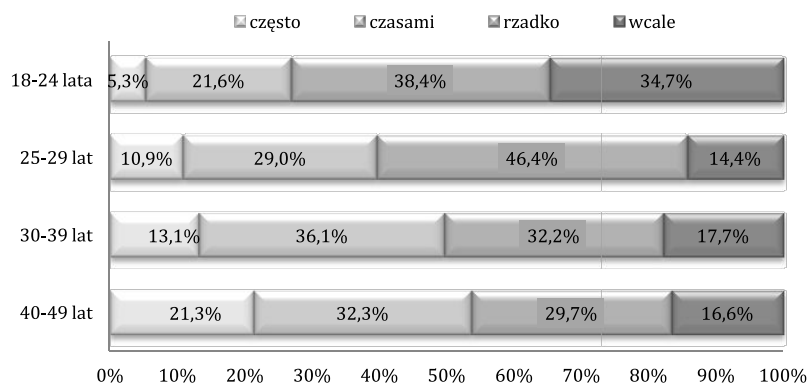

Źródło: opracowanie własne.

Poczucie samotności i braku bliskich osób jest najczęściej doświadczeniem badanych, którzy przekroczyli czterdziesty rok życia – pojawianie się takich odczuć często deklaruje co piąty badany (21,3%) z tej kategorii wieku. Najrzadziej natomiast częste odczuwanie samotności i izolacji deklarują najmłodszy badani (5,3%). Osoby z najmłodszej wiekiem grupy zdecydowanie najczęściej (34,7%) twierdzą także, że takich odczuć nie mają wcale – odsetek badanych w pozostałych grupach oscylował wokół 17%. Także najczęściej deklarowali pojawianie się takich odczuć tylko od czasu do czasu (21,6%). Samotność i brak wsparcia bliskich jako rzadko pojawiające się uczucie deklarowana była natomiast przez niemal połowę (46,7%) badanych w wieku 25–29 lat i ponad jedną trzecią (38,4%) tych w wieku 18–24 lata. Odsetek osób deklarujących pojawianie się takich odczuć rzadko, w grupach wiekowych po trzydziestym roku życia, był podobny i oscylował wokół 30%. Można zatem stwierdzić, że dla młodych osób niemających partnera/ki samotność i poczucie braku bliskich osób nie należy do często doświadczanych. W przypadku badanych w wieku 25–29 i 30–39 lat jest najczęściej uczuciem pojawiającym się okazjonalnie, a u osób po czterdziestym roku życia pojawia się już nie tylko czasami, ale także często (Wykres 53.).

²³ Dla czytelności opisu kategoria bardzo często i często oraz bardzo rzadko i rzadko zostały połączone.

Wykres 53. Poczucie samotności osób niemających partnera/ki wg wieku (N=639)

Źródło: opracowanie własne.

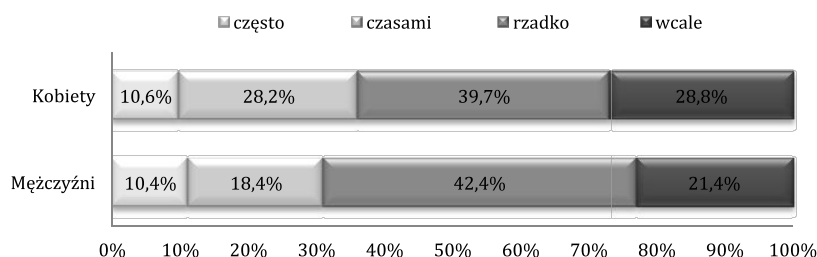
Poczucie braku bliskich osób w otoczeniu i przedłużający się brak „tej jednej najbliższej osoby” mogą wywoływać negatywne uczucia, m.in. takie jak przygnębienie. Badanych zapytano, czy zdarzają im się okresy przygnębienia, złego samopoczucia psychicznego czy stany depresyjne. Takie stany psychicznego funkcjonowania są doświadczeniem co dziesiątej osoby żyjącej bez partnera – odsetek mających takie uczucia często wynosi 10,6%. Co czwarty badany (22,5%) twierdzi, że okresy przygnębienia i złego samopoczucia psychicznego zdarzają mu się od czasu do czasu, jedna czwarta (25,7%) deklaruje, że wcale nie ma takich odczuć, a 41,2% doświadcza ich rzadko lub bardzo rzadko.

Poczucie przygnębienia i złego samopoczucia psychicznego jest rzadziej doświadczeniem singli niż singielek (28,8%; 21,4%). Pojawianie się okresów słabszego funkcjonowania psychicznego, ale rzadko, uzyskało podobny odsetek wskazań zarówno badanych mężczyzn, jak i kobiet (42,4%; 39,7%). Co dziesiąty singiel (10,4%) i co dziesiąta singielka (10,6%) twierdzą, że zmaganie się ze stanem przygnębienia i gorszej kondycji psychicznej jest ich częstym doświadczeniem (Wykres 54.).

Wraz z wiekiem wzrasta odsetek osób, które deklarują doświadczanie okresów przygnębienia i złego samopoczucia psychicznego. W przypadku tego rodzaju doświadczeń odsetek wskazań badanych z najmłodszej kategorii wynosi 6%, a z najstarszej kategorii wieku jest dwukrotnie wyższy (19,4%). Podkreślić jednak należy, że badani z każdej z grup wiekowych najczęściej podawali, że okresy gorszego funkcjonowania psychicznego zdarzają się im rzadko. Na sporadyczność tego rodzaju doświadczeń wskazała połowa (51,4%) badanych w wieku

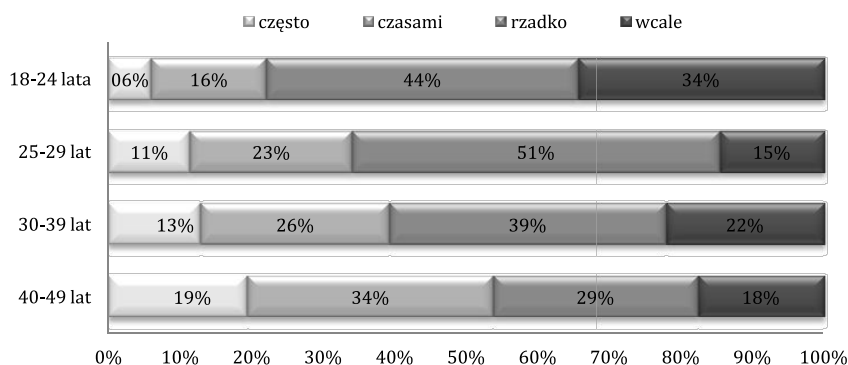
25–29 lat, mniej niż połowa tych w wieku 18–24 lata, a także ponad jedna trzecia (38,7%) badanych między trzydziestym a czterdziestym rokiem życia i ponad jedna czwarta (28,9%) tych w wieku powyżej czterdziestu lat. Wcale takich okresów nie przeżywa jedna trzecia (34,4%) osób z kategorii wieku 18–24 lata oraz niemal jedna czwarta (22,7%) tych w wieku 30–39 lat. Odsetek niedoświadczających okresów przygnębienia i spadku nastroju wśród osób żyjących w pojedynkę w wieku 25–29 lat wynosi 14,6%, a w wieku powyżej czterdziestu 17,6% (Wykres 55.).

Wykres 54. Odczuwanie przygnębienia i złego samopoczucia psychicznego przez osoby niemające partnera/ki wg płci (N=639)

Źródło: opracowanie własne.

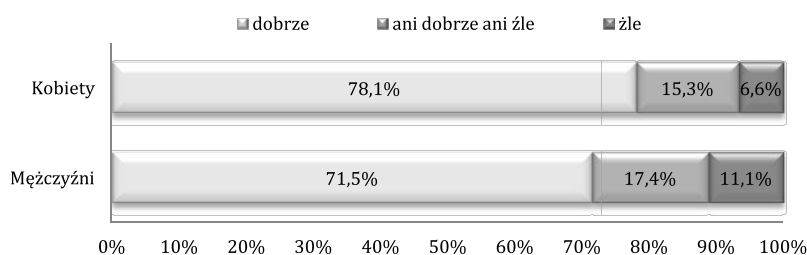
Wykres 55. Odczuwanie przygnębienia i złego samopoczucia psychicznego przez osoby niemające partnera/ki wg wieku (N=639)

Źródło: opracowanie własne.

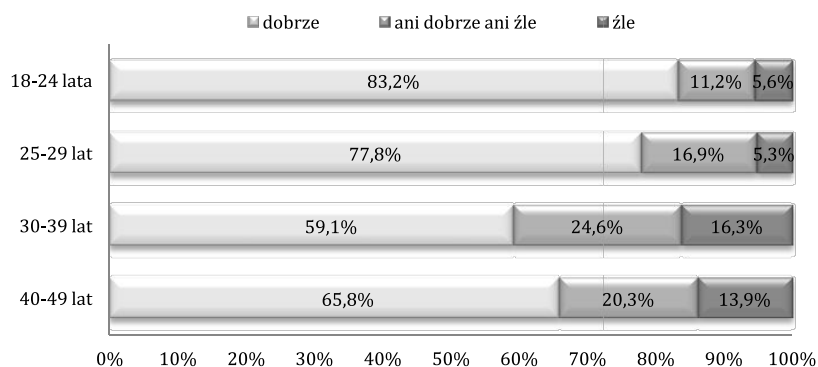
Poczucie samotności, stosunek do życia w pojedynkę i zadowolenie z niego oraz poczucie osobistego szczęścia kobiet i mężczyzn pozostających bez pary jest funkcją ilości i jakości stosunków społecznych, jakie utrzymują z innymi [Growth 2011, s. 135, za: Żurek 2014]. Analizie poddano zatem także „jakość” relacji z innymi osobami niemającymi partnera/ki wyrażoną stopniem zadowolenia z nich. W przypadku relacji z rodziną większość badanych ocenia je dobrze (74,1%), a tylko co dziesiąty (9,3%) badany stosunki z najbliższymi spokrewnionymi ocenia nie najlepiej, a jednoznacznie nie potrafi ich ocenić 16,6%. Singielki nieznacznie częściej niż single dobrze oceniają swoje stosunki z rodziną (78,1%; 71,5%), natomiast single niemal dwukrotnie częściej niż singielki wystawiają swoim relacjom z rodzinom negatywne noty (11,1%; 6,6%) (Wykres 56.).

Wykres 56. Ocena relacji z rodziną przez osoby niemające partnera/ki wg płci (N=639)

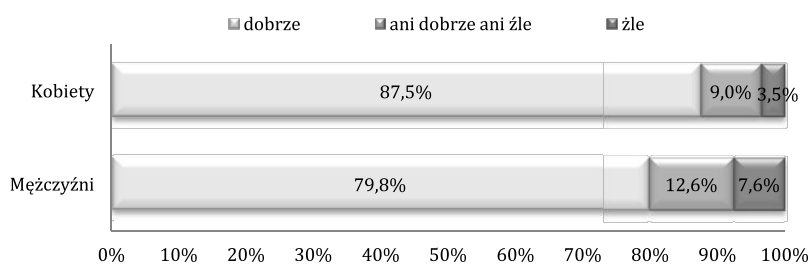
Źródło: opracowanie własne.

Młodsze wiekiem osoby niemające partnera/ki częściej widzą swoje relacje rodzinne jako dobre niż te ze starszych grup wiekowych. Odsetek wystawiających dobre oceny swoim relacjom z członkami rodziny w przypadku badanych w wieku 18–24 lata wynosi 83,2%, a tych w wieku 25–29 lat 77,8%. Po trzydziestym roku życia wyraźnie spada odsetek dobrze oceniających swoje rodzinne relacje, przy czym najrzadziej dobre oceny wystawiają swoim kontaktom z członkami rodziny badani w wieku 30–39 lat (59,1%). Po czterdziestym roku życia odsetek takich osób nieznacznie wzrasta (65,8%). Osoby niemające partnera/ki, które przekroczyły trzydziesty rok życia, częściej także wystawiają złe oceny swoim kontaktom ze spokrewnionymi bliskimi – źle ocenia je 16,3% badanych w wieku 30–39 lat i 13,9% tych w wieku 40–49 lat. Odsetek badanych z młodszych kategorii wieku wyrażających niezadowolenie z kontaktów z rodziną jest niski i oscyluje wokół 5%. Związek między wiekiem singli i singielek a oceną stosunków z rodziną jest istotny statystycznie ($p < 0,001$; $\chi^2 = 58,317$; $df = 12$, $N = 639$) (Wykres 57.).

Wykres 57. Ocena relacji z rodziną przez osoby niemające partnera/ki wg wieku (N=639)

Źródło: opracowanie własne.

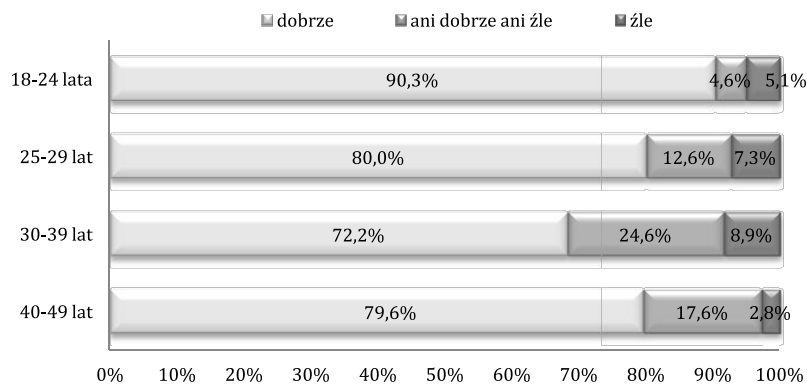
Single i singielki w większości dobrze oceniają także swoje relacje ze znajomymi i przyjaciółmi. Zdecydowana większość (85,8%) badanych ocenia je dobrze, a źle tylko 5,9%. Singielki częściej (87,5%) niż single (79,8%) dobrze oceniają swoje relacje ze znajomymi i przyjaciółmi. Odsetek oceniających te relacje źle jest niski, przy czym mężczyźni dwukrotnie częściej niż kobiety postrzegają relacje ze znajomymi i przyjaciółmi jako złe (7,6%; 3,5%) (Wykres 58.).

Wykres 58. Ocena relacji z przyjaciółmi i znajomymi przez osoby niemające partnera/ki wg płci (N=639)

Źródło: opracowanie własne.

Wysoka ocena relacji z przyjaciółmi i znajomymi została zaobserwowana w każdej kategorii wieku, chociaż najczęściej bardzo dobre oceny w tym zakresie wystawiali młodszy wiekiem badani. Zdecydowana większość (90,1%) osób w wieku 18–24 lata wysoko ocenia jakość relacji ze znajomymi i przyjaciółmi, a jako niesatysfakcjonujące widzi je tylko 5,1%. W przypadku osób w wieku 25–29 lat i 40–49 lat odsetek oceniających dobrze kontakty z bliskimi niespokrewnionymi osobami jest podobnie wysoki (80%), przy czym osoby po czterdziestym roku życia wystawiają rzadziej złe oceny niż te między 25 a 29 rokiem życia (2,8; 7,3%). Złe oceny odnotowano najczęściej u osób z kategorii wieku 30–39 lat (8,9%) i badani z tej grupy najrzadziej też w porównaniu z innymi oceniali je dobrze (72,2%). Można zatem wnosić, że mimo tego, że single i singielki z każdej z grup w większości oceniają relacje ze znajomymi i przyjaciółmi jako dobre, to w wieku między trzydziestym a czterdziestym rokiem życia mogą one ulegać negatywnej weryfikacji i selekcji. Związek między wiekiem a oceną relacji z przyjaciółmi i znajomymi jest istotny statystycznie ($p < 0,001$; $\chi^2 = 61,672$; $df = 12$, $N = 639$) (Wykres 59.).

Wykres 59. Ocena relacji z przyjaciółmi i znajomymi przez osoby niemające partnera/ki wg wieku (N=639)

Źródło: opracowanie własne.

Współcześnie kontakty z innymi mogą być za pośredniczone przez Internet. Wydaje się, że dla osób żyjących w pojedynkę afirmujących „pojedynczość” i ceniących sobie prywatność z jednej strony, a z drugiej potrzebujących relacji z innymi, nawiązywanie kontaktu i szukanie nowych znajomości np. poprzez media społecznościowe stwarza nowe możliwości. Badanych zapytano o to, jak

często korzystają z Internetu do nawiązywania nowych znajomości. Z przeprowadzonych badań wynika, że połowa badanych korzysta z Internetu do poznawania innych (51%), przy czym 15,5% robi to często, 14,8% czasami, a 20,7% rzadko. Single nieznacznie częściej niż singielki twierdzą, że nawiązują nowe znajomości za pośrednictwem Internetu (53%; 48,3%). Częstotliwość tej aktywności jest jednak podobna w przypadku obu płci. Do częstego nawiązywania znajomości w ten sposób przyznało się 16,4% singielek i 12,8% singli, natomiast rzadko robi to 23,3% badanych mężczyzn i 17,1% kobiet. Czasami korzysta z tej formy poznawania innych co szósta singielka i co szósty singiel. Najczęściej, w celu poznawania innych, korzystają z Internetu najmłodsze single – większość (71,8%) 18–24-latków i większość (76,3%) 25–29-latków. Nowe znajomości przez Internet nawiązuje także co drugi trzydziestolatek i co piąty czterdziestolatek.

Styl życia oprócz towarzyskości wyznacza także tzw. zabawowość, z którą może się łączyć udział w różnego rodzaju imprezach czy wyjścia do klubów i dyskotek. Wyjścia do miejsc rozrywki łączą się często ze stosowaniem różnych używek, więc zapytano badanych o ich doświadczenia w tym zakresie. Z badań wynika, że jedna trzecia respondentów (35,5%) pije alkohol kilka razy w miesiącu, 18,5% kilka razy w tygodniu. Alkoholu nie używa 14,5% badanych, a kilka razy w roku lub rzadziej spożywa go 30,7% respondentów.

Single częściej niż singielki spożywają alkohol. Codziennie lub prawie codziennie pije alkohol 5,9% singli i 1,5% singielek, a kilka razy w tygodniu 19,6% singli i 7,2% singielek. Kilka razy w miesiącu alkohol spożywa ponad jedna trzecia (39,3%) singli i mniej niż jedna trzecia singielek (30,1%), a kilka razy w roku co piąty (21,6%) singiel i mniej niż co trzecia (34%) singielka. Odsetek bardzo rzadko pijących – rzadziej niż raz w roku – w przypadku singli wynosi 4,4%, a singielek 5,1%. Alkoholu nie pije wcale 9,2% singli i 22% singielek.

Najbardziej „imprezowy” tryb życia zdają się wieść młodsze wiekiem single, szczególnie ci w wieku między 25 a 30 lat. Wśród osób żyjących w pojedynkę w wieku 18–24 lata jedna trzecia pije alkohol kilka razy w miesiącu, a kilka razy w tygodniu spożywa go co ósmy badany w tym wieku (12,1%). Wśród osób w wieku 25–29 lat spożywających alkohol kilka razy w miesiącu także jest jedna trzecia, ale tych pijących kilka razy w tygodniu jest już ponad dwa razy więcej (26,2%) niż wśród najmłodszych singli. Wśród trzydziestolatków co czwarty (25,5%) sięga po alkohol kilka razy w miesiącu, a prawie co piąty (19,1%) spożywa go kilka razy w tygodniu. Wśród czterdziestolatków jedna czwarta pije alkohol kilka razy w miesiącu i podobnie jedna czwarta pije go kilka razy w tygodniu. Uzyskane wyniki wskazują, że wiek do trzydziestu może być okresem intensywnego udziału w imprezach – osoby w tym wieku najczęściej spożywają alkohol kilka razy w miesiącu.

Co piąta osoba niebędąca w związku deklaruje, że używała środków odurzających, narkotyków (21,1%), przy czym 14,4% spośród tych badanych twierdzi, że kiedyś ich spróbowało lub używało, ale nieregularnie, a 6,8%, że używa ich czasami. Singielki deklarują rzadsze sięganie po takie środki niż single – większość (87,8%) singielek i 72,4% singli deklaruje, że nigdy nie używała środków uzależniających. Odsetek singli, którzy próbowali lub używali nieregularnie, wynosi 16,8%, a singielek 9,5%; odsetek tych, którzy nadal używają środków odurzających, narkotyków w przypadku singli wynosi 10,1%, a w przypadku singielek 2,3%. Wśród singli i singielek używających środków odurzających najczęściej stosowana jest marihuana (78,1%; 78,6%), także dopalacze (19,8%; 16,4%) i amfetamina (12,5%; 14,8%), kokaina (7%; 3,1%), ekstazy (3,4%; 9%), LSD (2,8%; 2,6%). Tylko single używający środków odurzających stosują także środki halucynogenne (4,4%), crack (2,1%), heroinę (1%).

Najrzadziej po środki odurzające sięgają osoby w wieku 40–49 lat (2,8%). Najczęściej do ich stosowania przyznają się osoby w wieku 25–30 lat – jedna trzecia badanych w tym wieku twierdzi, że je stosowała, a deklaracje, że nadal używa ich czasami, złożyło 10,4% osób z tej kategorii wieku. Wśród trzydziestolatków odsetek badanych, którzy deklarowali stosowanie narkotyków i środków odurzających, wynosi 17,7%, przy czym 6,6% spośród nich twierdzi, że nadal czasami je stosuje. Wśród najmłodszych singli doświadczenia ze stosowaniem narkotyków ma jedna czwarta badanych, przy czym do tego, że nadal ich czasami używa, przyznaje się 7,6% spośród tych badanych.

Podsumowując powyższe wyniki analiz, można stwierdzić, że badani mają do swojego życia w pojedynkę najczęściej stosunek ambiwalentny, chociaż swoje nim niezadowolenie zgłasza tylko co piąty badany, a do częstego odczuwania samotności przyznaje się co dziesiąty. Dla ponad połowy badanych singli i singielek uczucie samotności pojawia się raczej okazjonalnie, a częstotliwość jej odczuwania łączy się z wiekiem badanych: im starsza wiekiem osoba niemająca partnera/ki, tym częściej odczuwa samotność. Wynika to także z częstości i jakości relacji z innymi – mimo że większość badanych relacje z rodziną i przyjaciółmi ocenia dobrze, to jednak częściej wysokie noty kontaktom z bliskimi wystawiają młodsze singielki i single. Wyniki te można zatem interpretować tak, że kiedy wraz z wiekiem intensywność i dynamika kontaktów osób niemających partnera/ki z innymi się zmniejsza, uczucie samotności i przygnębienia zaczyna pojawiać się częściej.

Młodszy wiekiem single i singielki nie tylko lepiej oceniają kontakty z innymi i rzadziej odczuwają samotność, ale także podejmują takie zachowania, które można interpretować jako swoistą profilaktykę negatywnych stron życia w pojedynkę. Nie tylko częściej niż starsi wiekiem wykraczają poza dostępne grono znajomych, nawiązując kontakty za pośrednictwem Internetu, ale z uzyskanych

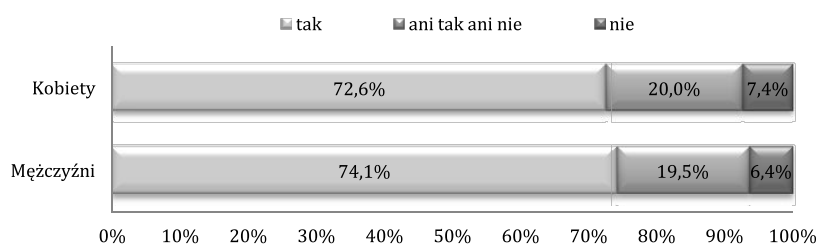
wyników można także wnosić pośrednio, że prowadzą bardziej intensywne życie towarzyskie. Interpretacja taka jest oparta co prawda na założonej korelacji między aktywnością towarzyską a spożywaniem alkoholu, więc może być dyskusyjna, niemniej jednak gdyby na tej podstawie wyprowadzać tezę, to można by sądzić, że najbardziej „zabawowy” tryb życia prowadzą osoby niemające partnera/ki będące między 25. a 30. rokiem życia i częściej są to single niż singielki.

5.3. Wolność – zadowolenie ze swojego życia i atrakcyjności

Wolność jako element stylu życia wynika w przywoływanej tu koncepcji z orientacji na siebie i zadowolenia z „bycia sobą i ze sobą”. W analizowanych badaniach zapytano badanych, czy są szczęśliwi, zadowoleni ze swojego życia i czy czują się atrakcyjni. Uznano, że odpowiedzi na te pytania w pewnym stopniu będą oddawać to, czy badani stanowiący niejako sami centrum swojego życia są zadowoleni z niego.

Większość badanych osób żyjących w pojedynkę twierdzi, że jest szczęśliwa (70,5%)²⁴. Poczucie braku szczęścia deklaruje 6,8% badanych, a 19,7% nie czuje się ani szczęśliwa, ani nieszczęśliwa. Płeć nie różnicuje poczucia szczęścia osób niemających pary. Single i singielki podobnie często deklarują poczucie szczęśliwości (74,1; 72,6%) jak i poczucie niedostatku w tym zakresie (6,4%; 7,4%) (Wykres 60.).

Wykres 60. Poczucie bycia szczęśliwym przez osoby niemające partnera/ki wg płci (N=639)

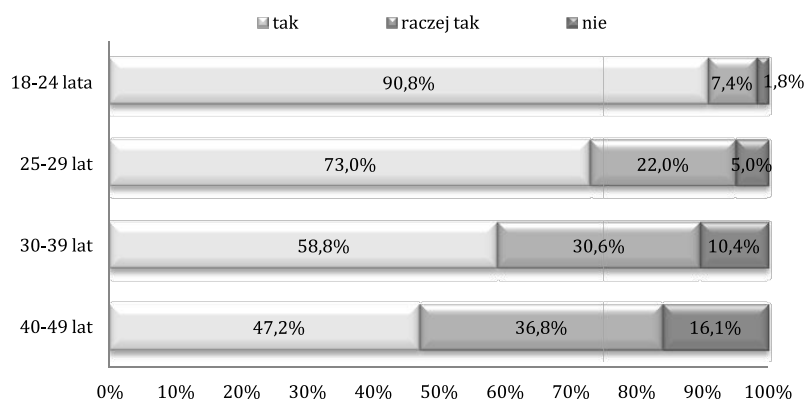
Źródło: opracowanie własne.

²⁴ Odpowiedzi prezentowane były na skali pięciostopniowej i tak podlegały analizie statystycznej, jednak dla przejrzystości opisu w tym rozdziale połączono kategorie: zdecydowanie tak i raczej tak oraz raczej nie i zdecydowanie nie.

Poczucie szczęścia zależne jest od wieku badanych. Im starszy singiel i singielka, tym częściej deklaruje, że jest nieszczęśliwy/a. Jako osoby szczęśliwe widzi się zdecydowana większość (90,8%) badanych z kategorii wiekowej 18–24 lata i większość (73,0%) tych w wieku 24–29 lat. Po trzydziestym roku życia odsetek szczęśliwych singli i singielek nieznacznie się zmniejsza – sześcioro na dziesięciu badanych w wieku 30–39 lat twierdzi, że są szczęśliwi. Wzrasta natomiast odsetek czujących się nieszczęśliwie – twierdzi tak już co dziesiąty badany. Po czterdziestym roku życia szczęśliwa czuje się niecała połowa badanych singli i singielek (47,2%). Osoby niemające partnera/ki w wieku powyżej czterdziestu lat częściej niż badani z pozostałych kategorii wieku twierdziły, że nie są szczęśliwe (16,1%). Ponad jedna trzecia (36,8%) badanych w tym wieku nie czuje się ani szczęśliwa, ani nieszczęśliwa ($p < 0,001$; $\chi^2 = 111,981$; $df = 12$, $N = 639$) (Wykres 61.).

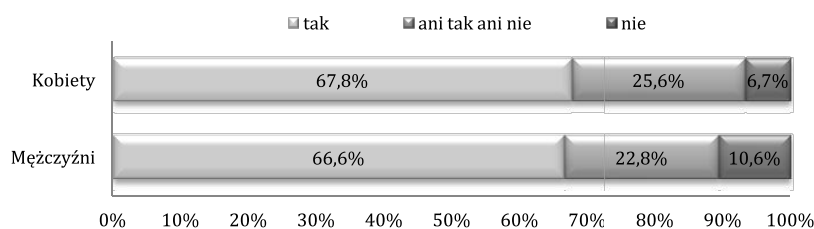
Wykres 61. Poczucie bycia szczęśliwym przez osoby niemające partnera/ki wg wieku (N=639)

Źródło: opracowanie własne.

Jedna trzecia badanych (67,1%) twierdzi także, że jest zadowolona z życia, a tylko co dziesiąty badany deklaruje brak zadowolenia z życia (9%). Co czwarty (24,0%) badany twierdzi, że ani nie jest zadowolony, ani jest zadowolony. Single i singielki w podobnym stopniu są zadowoleni z życia – dwie trzecie (67,8%) singielek i dwie trzecie singli (66,6%) deklaruje swoje zadowolenie z życia. Odsetek niezadowolonych z życia singli wynosi 10,6%, a singielek 6,7%. Co czwarta singielka (25,6%) i co piąty singiel (22,8%) są ani zadowoleni, ani niezadowolony z życia (Wykres 62.).

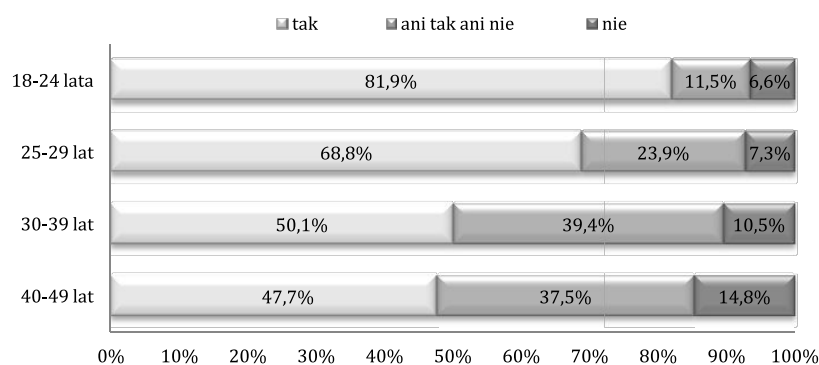
Wykres 62. Zadowolenie z życia osób niemających partnera/ki wg płci (N=639)

Źródło: opracowanie własne.

Poziom ogólnego zadowolenia z życia spada wraz z wiekiem osób niemających partnera/ki. Zadowolona ze swojego życia jest większość singli i singielek w wieku 18–24 lata i 25–29 lat (81,9%; 68,8%) natomiast po trzydziestym roku życia odsetek zadowolonych spada – między 30. a 40. rokiem życia odsetek zadowolonych z życia wynosi 50,1%, a po 40. roku życia 47,7%. Z wiekiem nieznacznie wzrasta odsetek niezadowolonych z 6,6% w grupie najmłodszych badanych do 14,8% w grupie najstarszych. Można natomiast zaobserwować wraz z wiekiem wyraźny wzrost odsetka badanych, którzy twierdzą, że nie są ani zadowoleni, ani niezadowoleni. Wśród najmłodszych osób niemających partnera/ki odpowiedź taką wybrało 11,5%, a wśród najstarszych już 37,5% (Wykres 63.).

Wykres 63. Zadowolenie z życia osób niemających partnera/ki wg wieku (N=639)

Źródło: opracowanie własne.

Na oceny zadowolenia ze swojego życia, a pośrednio z siebie nie bez wpływu pozostawać może ocena swojej atrakcyjności fizycznej. Ocena tego, czy się podobamy czy nie, wydaje się szczególnie istotna w przypadku osób, które poszukują partnera lub nie mogą go znaleźć. Z badań wynika, że większość singli i singielek postrzega się jako atrakcyjne fizycznie. Na pytanie dotyczące oceny swojej atrakcyjności (66,9%) dwie trzecie badanych odpowiedziało, że postrzega się jako atrakcyjne pod względem urody i wyglądu. Jedna czwarta (24,8%) nie potrafi tego jednoznacznie ocenić, a 8,4% nie ocenia swojej atrakcyjności wysoko. Odsetek singli i singielek zadowolonych (69,3%; 65,1%), jak i niezadowolonych ze swojego wyglądu jest podobny (9,2%; 7,1%). Atrakcyjni fizycznie częściej czują się młodsi single – odsetek oceniających dobrze swój wygląd i urodę wyniósł u 18–24-latków 75,2%, a u 25–29-latków 69,3%. Swoją urodę i wygląd jako atrakcyjne ocenia także ponad połowa 30–39-latków i ponad połowa 40–49-latków – odsetek w obu grupach jest identyczny i wynosi 56,1%. Wraz z wiekiem wzrasta odsetek gorzej oceniających swoją atrakcyjność – jako nieatrakcyjnych postrzega się 5,8% osób w wieku 18–24 lata, 8,4% w wieku 25–29 lat, 9,8% w wieku 30–39 lat i 13,2% osób w wieku 40–49 lat. Jako osoby ani atrakcyjne, ani nieatrakcyjne – widzi się 19,1% osób przed dwudziestym piątym rokiem życia, 22,2% osób między dwudziestym a trzydziestym rokiem życia, 34% trzydziestolatków i 30,7% czterdziestolatków.

Chociaż osoby żyjące w pojedynkę są coraz rzadziej stygmatyzowane i postrzegane jako samotne (stare panny i kawalerowie), a ta forma życia rodzinnego zyskuje coraz większą akceptację, to wciąż w opinii społecznej wydaje się kwestionowana możliwość doświadczenia przez nich pełnego zadowolenia z życia i poczucia szczęścia. Jak pokazują wyniki badań, wypowiedzi singli i singielek zdają się przeczyć stereotypowym opiniom. Większość badanych bowiem, bez względu na reprezentowaną płęć, deklaruje, że jest szczęśliwa i zadowolona z życia oraz swojej atrakcyjności fizycznej. Taki pozytywny obraz swojego życia mają jednak przede wszystkim młodsi wiekiem single i singielki. Po trzydziestym roku życia entuzjazm wydaje się ustępować ocenom mniej pozytywnym w opisywanych zakresach, a także swoistemu wyważeniu. Zwiększa się także grupa deklarujących trudność w ocenie, co można interpretować jako konsekwencję braku wzorców, do których można by się odnosić. Może też to świadczyć o tym, że w niektórych obszarach swojego życia badani są zadowoleni z niego, a inne nie pozwalają na wystawienie bardzo dobrych ocen.

Podsumowanie

Zaprezentowana analiza wyników badań w perspektywie koncepcji stylu życia singla autorstwa Aldony Żurek stanowi tylko swoistą próbę opisu pewnych doświadczeń osób niemających partnera we wskazanej formie, ale nie jest jej sprawdzeniem ani próbą sprawdzenia założeń autorki. W związku z powyższym zaprezentowane wyniki, tylko częściowo wpisując w ów koncept, nie pozwalają na wyprowadzanie wniosków wyjaśniających. Niemniej jednak na podstawie uzyskanych wyników można dokonać pewnej interpretacji życia polskich singielek i singli, podążając za porządkiem wyznaczonym przez koncepcję stylu życia, czy też postawić tezy.

Interpretując wyniki badań z zakresu prywatność, samodzielność i niezależność, można postawić tezę, że samodzielność i niezależność wynikająca z cech statusowych jest elementem stylu życia znikomej części polskich singli i singielek. Poza tym gdyby odnieść się do ocen swojej sytuacji materialnej badanych, to tylko połowa, bez względu na płeć, jest z niej zadowolona, a zadowolenie to – zależne od wieku – wyraźnie wraz z wiekiem spada.

Można także uznać, że potrzeba samodzielności i niezależności wynikająca z życia w pojedynkę nie wpisuje się w styl życia polskich singli i singielek albo też jest charakterystyczna tylko dla ich mniejszości. Dla większości natomiast identyfikowana jest jako potrzeba, ale w wersji realizowanej czasowo. To, że wraz z wiekiem deklarowanie takiej potrzeby jest częstsze, można oceniać jako efekt, albo przyzwyczajenia się do sytuacji bycia „panem swojego losu”, albo też jako wzrost akceptacji tej sytuacji wraz ze zmniejszającą się pulą dostępnych partnerów, lub też jako efekt swoistego „odczarowania” mitu o jedynej możliwej wersji szczęśliwego życia, jaką jest życie w parze. Dodatkowo, jak pokazują analizy, samotność nie jest wskazywana jako uczucie stale towarzyszące życiu „bez pary”, ale raczej okazjonalnie, od czasu do czasu. Niewątpliwie jest jednak uczuciem identyfikowanym częściej przez singli i singielki z najstarszej grupy wiekowej, co można interpretować w kontekście braku pozytywnych wzorów życia w pojedynkę w wieku starszym, albo w przypadku osób nieplanujących żyć tak na stałe jako efekt utraty nadziei na zmianę swojej sytuacji.

Na podstawie uzyskanych wyników można także sądzić, że osoby niemające partnera/ki wbrew obiegowym opiniom nie należą do osób zgorzkniałych, nieszczęśliwych czy niezadowolonych z życia, zakompleksionych z powodu własnej nieatrakcyjności, ale wręcz przeciwnie. Można także postawić tezę, że single i singielki na co dzień przyzwyczajeni do nieustannego udowadniania, że bycie samemu nie jest takie złe, w podobnym tonie udzielali odpowiedzi w badaniach. W związku z tym, że zadowolone są częściej młodsze osoby niemające

partnera/ki, można także wnosić, że źródłem pozytywnych zapatrywań na własne życie może być także i to, że swoje życie w pojedynkę badani widzą jako sytuację tymczasową i zakładają zmianę. Taką interpretację zdaje się potwierdzać to, że zadowolenie z życia w pojedynkę deklarują już tylko nieliczni. Większość singli i singielek, mimo że ogólny poziom zadowolenia z życia jest wysoki, jednak w aspekcie życia bez partnera ocenia je w kategoriach ambiwalencji.